

Vijfentwintigste jaargang no. 3

mei - juni 1973

DE NIJDAMSTRA TYNGE

PERIODIEK VOOR DE GESLACHTEN
NIJDAM, NIEUWDAM, VLEER, WIJNIA

NIJDAMSTRA

Orgaan der Nijdamstra-Stichting

Familiegemeenschap

Wij, de familiegemeenschap, erkennen verbonden te zijn met ons voor- en nageslacht en zijn ons bewust van een door God geschapen natuurlijke- en organische eenheid, die reeds eeuwen bestaat.

Wij streven ernaar alle familieleden weer in deze gemeenschap te verenigen, op grond van gemeenschappelijke afstamming en geschiedenis en elkaar te helpen en van dienst te zijn.

Als zonen en dochteren van een oud-fries-eigen erfd geslacht voelen wij ons verplicht de belangen van ons geslacht te behartigen, de familie-band te versterken en de studie over het voorgeslacht te bevorderen.

Wist u dat.....

alle ingezonden stukken bestemd voor ons familieblad opgezonden moet worden aan Coornhertstraat 12 te Leeuwarden.

Wist u dat.....

de redacteur graag in het bezit gesteld wil worden van advertenties betreffende onze familie.

Wist u dat.....

toezending van geboortekaartjes, kennisgevingen van overlijden op prijs gesteld wordt; adresseren aan het u bekende adres.

Wist u dat.....

het gironummer van onze penningmeester is 826724. Nacht en dag geopend via het Centraal giro-kantoor.

Wist u dat.....

vragen en inlichtingen over genealogie betreffende onze familie, gericht moet worden aan onze secretaris te Groningen.

Wist u dat.....

voor klachten omtrent het niet ontvangen van de "Tynges" het adres is: Fabriciuslaan 85 te Drachten.

Wist u dat.....

uw voorzitter een plan in z'n achterhoofd heeft om in september een familiedag te houden. Zie vorige "Tynges". (plaats nog nader vast te stellen).

De 65+ hebben in september vrij reizen, daar ze in het bezit zijn van de 65+ kaart van de Spoorwegen.
Op wie kan ik rekenen? Jong en oud!

Wist u dat.....

eenheid de vaste basis is voor het goed functioneren van elke familievereniging.

Wist u dat.....

een mens zijn geschiedenis moet liefhebben, niet slechts het verleden ook het heden en de toekomst.

Plateelbakkerij in Nederland

Wat zou er in het hart van een verzamelaar van oud-porselein omgaan, als hij 's morgens na het ontbijt een sigaar opsteekt en zijn oud-porselein bewondert?

Dan droomt de kleine man zich millionair.

Als hij langen tijd tuurt op een veelkleurig tafereel schijnen de schone figuren daaruit te voorschijn te treden, om aan de eigenaar de schatten van kunst te overreiken, die er in opgesloten liggen.

Telkens weer de oud-Hollandse groepen en tafereeltjes in ogeschouw te nemen, vermeent hij tenslotte hen te horen zingen en praten en juicht hij mee.

Ook in Nederland waren er kunstenaars, fijnproevers van oudheden op zoek naar idealen: meesters van Delfse, Haagse, Weespse, Arnhemse pottenbakkerskunst.

Hun produkten waren bloeiende takken van onze nationale nijverheid, Nederlands aloude grootheid in kunsten en wetenschappen.

Uit de sprekende kleuren leert het volk zijn geschiedenis.

Nu wil ik u eerst nog iets vertellen over de pottenbakkerskunst in Europa.

Volgens de wetenschappelijke onderzoekingen zou de pottenbakkerskunst in Europa nog vroeger zijn uitgeoefend dan in Egypte. China en Mexico schijnen dan in ouderdom te volgen.

Opgravingen hebben de gebakken stenen te voorschijn gebracht, waarmede Belus 2600 jaar vóór Christus, de muren van Babylon liet optrekken.

De welbekende Etrurische vazen zijn van zuiver Griekse oorsprong.

De oude Hellenen ontwikkelden in hunne urnen en vazen de heerlijkste nimmer overtroffen lijnen en vormen. Zij voerden de zo veredelde tak van nijverheid in te Rome, vanwaar het fabrikaat zich door de veroveringstochten van Ceasar en diens opvolgers over geheel Europa, ook in Nederland, heeft verspreid en in de begraafplaatsen is bewaard gebleven.

De oudste "mummy-case" in het Brits Museum der metropolis behoort aan de Egyptische koning Men-Kan-Ra, zesendertighonderd jaar vóór de aanvang van onze jaartelling, de bouwmeester der derde pyramide van Gezeb. Daar bevatten "jars" of kruiken van aardewerk en terracota de ingewanden van Unas in 3333, van Pepi in 3233, van koning Apep en Amasis I in 1700, van koningin Amenartas in het jaar 650 vóór Christus.

De mozaïeken der romeinse villa te Halicarnassos dagtekennen van het jaar 300, de Myenac-vazen en die van Hissarkt, waar men Troje zocht, uit de zevende eeuw, de lekythoi uit de oudste Griekse graven.

Nu ik zo zit te schrijven, denk ik aan de woorden van de psalmdichter: God, die het hart der mensen kneedt als het deeg van de pottenbakker.

In de geschiedenis der pottenbakkerskunst nam Nederland reeds vroeg een eervolle plaats in: Delft vóóraan.

De oudste pottenbakkerij van Delft is volgens archivalia van 1600 en staat op naam van Herman Pieterz.

Dit moet de eerste plateelbakker in Delft geweest zijn, aan wie Delft een groot deel van haar roem te danken heeft.

Hoewel in de 16e eeuw het Italiaanse vaatwerk in kunstwaarde hoger stond, overtrof toen reeds het "Delfts" door bruikbaarheid, vorm en versiering.

De eigenlijke geschiedenis van het "oud Delfts" vangt aan op 9 mei 1611, gelijktijdig met de stichting van het St-Lucas-gild, waartoe de plateelbakkers en schilders behoorden. Voor het Delfts aardewerk is steeds dezelfde gele, lichte, tamelijk sterke en klankrijke grondstof gebezigd, hetzelfde pittige, eigenaardige émail, waaraan het door alle tijden valt te herkennen.

Niet alleen in Delft, maar ook op de Veluwe zoals bleek bij de opgravingen, waar kruikjes als "Jacoba-kannetjes" en gemodelleerde kleine vazen te voorschijn kwamen.

Voor de geschiedenis en de vervaardiging van het Delfts aardewerk herinner ik u aan de voortreffelijke opstellen van de heer Joost Thoof in 1878.

De kundige industrieel aan wien wij de in het bijzonder de aloude plateelbakkerij te danken hebben.

De voornaamste stamhouders van deze bloeiende tak van nationale nijverheid waren Herman Pieterz, Abraham de Kooge, Aelbregt de Keizer, Adriaan Pijnacker, Frederick van Frytom en Lambertus van Eenhoorn.

Van Frytom schilderde de prachtige blauwe landschappen welke nog onze bewondering wekken.

Haar toppunt van bloei bereikte de Delftse industrie in de laatste helft van de zeventiende eeuw.

Sedert verzwakte en verslakte het schoonste onderdeel van het St. Lucas-gilde.

Ook het Wedgwood-aardewerk (Engeland) bedreigde de sierlijke pottenbakkerskunst in Nederland.

De Engelse concurrentie dwong Nederland zich aan het goedkopere, minder kunstschone aardewerk te gaan wijden.

Nog later lokte Engeland pottenbakkers van de overzijde naar Fulham en Lambeth, waar het Delfts werd nagemaakt.

Terwijl in het bakermat van het Delfts de levenskracht verminderde, het gild der pottenbakkers allengs versmolt tot twee ovens, "de Drie Klokken" en de "Porseleyne Fles" waarvan in 1850 nog alleen laatstgenoemde zich voortsleepte, ontwikkelde zich de pottenbakkerskunst in de graafschappen Devon en Dorset, daarna in het pottery-district van Stafford tot een ongekende hoogte.

Wedgwood, de Britse Palissy, streefde er aanvankelijk alleen naar, de Toskaanse collega's te evenaren; ten slotte overtrof hij hen verre.

De uitbreiding door Wedgwood in 1760 te Stoke-upont-Trent in het graafschap Stafford was dodend voor de porselein-industrie in geheel Europa. Zijn catalogus van 1788 bevatte, behalve de aanzienlijk verbeterde, ijzersterke witte en gekleurde serviezen, allerlei nieuwe vindingen, vazen en weelde-voorwerpen van allerlei aard.

Bij de invoer over zee voor al dat moois, biggelden de heer Piccardt in 1850, eigenaar van de "Porseleyne Fles" de tranen over de wangen.

Maar de Nederlandse industrie ging niet ten onder.

Even taai als het leem wilde Piccardt zijn ovens niet sluiten. Om het hoofd te bieden aan de Britse concurrentie legde hij zich meer bijzonder toe op het bakken van wit aardewerk; ook in kleuren en versieringen.

"De Porceleyne Fles" werd in 1877 gekocht door ingenieur Joost Thooft met het voornemen om de sinds een halve eeuw sluimerende kunst van het "oud Delfts blauw" te laten herleven. Hij vond een kundige helper in de heer A. le Comte.

Beide vaardig, hoogst bekwame mannen, kwamen door rusteloze inspanning het doel steeds nader, tot in 1881 de heer Labouchere het klaverblad van industrieëlen voltooide.

Van dien tijd af dagtekenen de heerlijke voorwerpen, die het driemanschap ons ten aanschouwen gaf.

Volgens de plannen van Thooft vervaardigt "de Porceleyne Fles" bijna uitsluitend kunstvoorwerpen in aardewerk, waarbij het diepe zielvolle blauw voortdurend kunstenaars uit het buitenland lokt.

Familieberichten

Nu volgen enige familieberichten, zoals ik deze uit verschillende kranten heb overgenomen of die mij per kaart ter kennis werden gebracht.

Sneon 12 maeye 1973 is it 50 jier lyn dat us leave heit en mem, pake en beppe

JETZE WIJNJA

SIETSKE WIJNJA-KRAMER

trouwd binne.

Bern en bernsbern bitinke dit yn blidens en greate tankberens en winskje har foar har fjirdere libbenswei de rest ta fan Ps. 91 fers 1.

Dy't yn it skulplak fan 'e Allerheechste sit, sil verwachtysje yn it skaed fan Almachtige.

Holwerd, maeye 1973.

In volle vrede is van ons heengegaan, onze lieve zorgzame vader, groot en overgrootvader

JAN G. HOEKSTRA

op de leeftijd van 85 jaar, sedert 19 februari 1965 weduwnaar van Janna Wienia.

Tzum, 7 juni 1973.

Burgerlijke Stand

Gem. Wonseradeel

Geboren Hendrik, zoon van S.J. Wijnja en N. Bootsma.

Gem. Leeuwarden

Geboren, Leo, zoon van O.W. Nijdam en G.J. Doodkorte.

Jouster dirigent 45 jier yn 'e muzyk.

Rinke Nijdam hat hûnderten jonge muzikanten oplaet

De hear Rinke Nijdam (61) fan 'e Jouwer komt út in muzikale famylje. Syn heit, in Lemster dy't in helling yn Sleat krige, rjochte wol trije muzykkorpsen op, mar syn bruorren Cor Nijdam op it Hearrenfean en Lútsen Nijdam yn Ljouwert hawwe it, lykas hysels, in hiel ein fierder brocht yn 'e aktive muzykbioefening. Rinke krige yn Sleat al gau oargelles en hy ekspearimentearre op ûnderskate ynstreminten. Hy mocht ek al gau mei nei it korps "De Bazuin" yn Sleat, dat syn heit oprjochte hie, letter die hy ek by "Concordia" yn Balk wol mei. Mei syn fyftjinde jier of sechstjinde spile hy al yn 'e grifformearde tsjerke. Letter kamen de koaren en korpsen en op 't heden is syn fornaemste: lesjaen oan forskate skoallen.

Nijdam krige syn earste muzyklessen fan Laurens de Rook fan 'e Lemmer. Doe studearre hy oargel by Paul Galliard, dy't der oargenist yn 'e greate tsjerke wie, piano by Jac. Hoogslag yn Snits en letter muzykthéory by George Stam yn Ljouwert. Hy helle syn steatseksamen théory as oargenist, gyng mei it praktyk-part oan 'e gong, mar lykas by in soad lju yn de oarlochsdagen barde, koe hy dat net ôfmeitsje. En mei de oarloch fan 1940-'45 wie it allegearre wurk, dat doe kaem hy der net mear oan ta. It diriginte-eksamen fan de Vereniging van Orkest-dirigenten helle de hear Nijdam sûnder der earst les foar to nimmen. Hy wist genôch fan 'e théory en neidat hy mei it korps fan 'e Wester Suikerraffinaderij of sa, de ouverture út 'e Freischütz" fan Weber spile hie, sei Gerard Boedijn, ien fan 'e eksamenôfnimmers: "Goed, goed! Houd u maar op".

It earste koar dat Rinke Nijdam dirigearre wie op 'e Knipe. Hy wie doe 17 jier âld. Syn earste korps moat "De Bazuin" fan Sleat west ha. Letter kamen dêr "Euphonia"

fan Bakhuzen en "Melodia" fan Wikel by en nei 1945 it koar "In dulci jubilo" fan Sint Nyk, dat nou net mear bistiet, mar dat hy fan de fjirde nei de super-eare-ôfdieling opwurke. In goed koar wie ek "God is mijn lied" fan 'e Jouwer, dat winliken út it mânljuskoar "De Lofstem" wei ta stân kaem. En nou trije forlyn rekke it hwat yn it lijen, de mânlju gyngen nei it nije Regionael Mânljuskoar fan Pier Holtrop en sa soe men sizze kinne dat it fan mânljuskoar nei mingd koar en doe wer nei in mânljuskoar werom gyng. Wy kinne hjir ek it roomske koar "Sint Mattheüs" fan 'e Jouwer noch neame, dat ek net mear bistiet. En fan 't selde lekken in pak is it mei muzykkorps "Concordia" op 'e Jouwer.

By dy aktiviteit fan koaren en korpsen komme dan fansels de muzyklessen. Earst thús, nou oan in mannich skoallen. Dat wiene guon yn Sint Anne en Berltsum, it binne nou de lânbou-húshâldskoalle op 'e Lemmer, de húshâldskoalle en mavo yn Marrum-Ferwert, de roomske húshâldskoalle op 'e Jouwer en de skoallemienskip op 'e Gerdyk. Op 't heden hat de hear Nijdam noch in pear learlingen oan hûs. Fan de koaren hat hy it griformearde tsjerkekoar fan 'e Lemmer noch, dat yn 1950 opheven wie, mar yn 1957 wer bigoun en nou kreas yn it habyt nei foaren komt as der in útfiering is. Hy liedt ek noch de fanfare "Crescendo" op 'e Lemmer en "De Harmonie" yn Sint Nyk (foarhinne "Sint Cecilia").

Oargenist is de hear Nijdam noch altyd op 'e Jouwer en yn dy funksje hat er aensen in jubiléum. Hy wit sels noch net hwat syn koaren en korpsen fan doel binne. Hy hat in hiel soad learlingen opkweekt, foardat der rounom muzykskoallen wiene, hy hat syn koarleden polyfone muzyk bybrocht, mar moast wolris hwat oan 'e publike smaek offerje om se mei to krijen. Hy hat ek wol oratoria útfierd, byg. "Der Schöpfung".

Foar alle wurk dat hy dien hat yn syn hoeke fan Fryslân - en dêrbûten - fortsjinnet hy hulde. En dy kriget er aensen ek grif.

(Overgenomen uit het Friesch Dagblad van 8 mei 1973).

In Warffum:

Wynia's Matsje won eerste duel van Fries Ras.

De zestien gitzwarte Friese paarden aangespannen voor acht Friese sjezen uit de jaren van 1750, hebben gisteren (6 juni) op de paardesportdag van "Op Roakeldais" in Warffum voor een schitterende afsluiting gezorgd met de quadrille voor tweespannen.

Reeds bij de presentatie van de acht tweewielige sjezen bemand met dame en heer in Fries costuum kregen de Friezen, die optraden onder leiding van de heer W. Spoelstra uit Leeuwarden een ovationeel applaus van het Groninger publiek dat bijzonder enthousiast was over het eerste optreden van de Friese paarden in 1973.

Het werd een machtig slot van een geslaagd paardenfestijn, dat tal van hoogtepunten kreeg.

Het eerste optreden van het Fries ras in span voor paarden die in de Friese quadrille meedoen, bracht een levendige strijd.

De hoogste eer ging naar Matsje van stal Wynia uit Nijeholtpade.

DE KLEINE TOMAS

Daar komt kleine Tomas aan,
't Is zoo'n aardig ventje.
Ziet hem deftig schoolwaarts gaan,
't Lijkt wel een studentje.
Ziet was is hij vlug ter been,
Hoe beleefd, hij groet elkeen,
Om zijn lieve aanvalligheen,
Krijgt hij vaak een prentje.

Die als kleine Tomas doet,
Heeft geen kwaad te vreezen.
Die zoo leerzaam is en zoet,
Wordt van elk geprezen.
Tomas is bij elk bemind,
Ieder noemt hem 't lieve kind,
Ieder kiest hem tot zijn vrind,
'k Wil als Tomas wezen.

Gedicht van K.C. Nijdam
in het jaar 1852
over zijn kleinzoon Tomas.

U weet wel dat uw voorzitter in de Coornhertstraat woont.

Wie was Coornhert?

Dirk Volkertsz Coornhert werd in 1522 geboren te Amsterdam, ontving daar degelijk onderwijs in verschillende wetenschappen en kunsten - ook in de graveer- en de toonkunst - deed voor zijn vorming als mens een reis naar Portugal en Spanje, trad daarna in het huwelijk met de zuster van Reinout van Brederode's bijzit -(wat zijn ouders aanleiding gaf hem te onterven-).en trachte vervolgens te Haarlem eerst als graveur, later als notaris in het onderhoud van zich en zijn gezin te voorzien. Men stelde weldra zoveel vertrouwen in zijn kennis en bekwaamheid, dat hij tot secretaris en pensionaris der stad benoemd werd. De eigenaardige, zelfstandige positie die hij op kerkelijk en staatkundig gebied tegenover velen, vooral de godgeleerden van zijn tijd, innam, gaf aanleiding tot een aanhoudende strijd, die eigenlijk eerst met zijn dood eindigde; ze was ook de reden, waarom hij het in 1568 voor zijn veiligheid geraden oordeelde, het land te verlaten en zich te vestigen in het land van Cleve. Toen in 1572 de toestand hier te lande hem gunstiger voorkwam keerde hij terug; de Staten van Holland benoemden hem, op raad van Prins Willem, tot hun secretaris.

Een botsing met Lumey bewoog hem weldra, nogmaals buitenland te gaan. Na de Gentse bevrediging (1576) verstevigde hij zich andermaal als notaris te Haarlem; maar ook nu nog, door alle partijen gehaat en vervolgd, waren aanhoudende onrust en strijd zijn deel. Hij stierf te Goude in het jaar 1590.

Plaggehut

De plaggehut is wel de primitiefste behuizing van vroeger. Het was de woning van de kleine groep veenarbeiders, die met het steken van turf in de hoogveengebieden in het Noorden van ons land een bijzonder armelijk bestaan leidden. De hut, opgebouwd uit wanden van op elkaar gestapelde vierkante heideplaggen, heeft een dak van schuin opstaande dennestammen, eveneens belegd met plaggen.

Alleen de voorgevel, bestaande uit twee raampjes, schoorsteen en dakschild, is van planken. In de zijgevel van de ongeveer drie meter hoge plaggehut zit de enige deur. Deze geeft toegang tot het achterste gedeelte van de hut met een geitenstal en een bergruimte. Door een gangetje, gevormd door een kast aan de ene en een bedstee aqn de andere kant, bereikt men de "woonkamer" van ongeveer drie bij drie meter.

Het armelijke meubilair van het veenarbeidersgezin bestaat uit een ronde tafel, wat stoelen en een kast en bedstede, gemaakt van ruwe planken.

) Het open haardvuur onder een kleine houten schouw wordt (natuurlijk met turf gestookt. Voor de ramen, die niet geopend kunnen worden, hangen gordijntjes, netjes geknipt van krantepapier. Het daglicht dringt hierdoor met moeite de woonkamer binnen. Een olielampje zorgt voor een beetje extra licht. De altijd vochtige plaggen, de bekrompen ruimte en de schaarse verlichting maakte de plaggehut tot een van de somberste en ongezondste woningen die in Nederland voorkwamen.

Hoewel deze plaggehutten niet veel ruimte hadden, werden ze toch vaak bewoond door kinderrijke gezinnen.

Het was dan ook geen zeldzaamheid dat er soms drie à vier kinderen in één bedstee moesten slapen.

In het achtergedeelte was ook ruimte voor een geit, de w.c. (of wat daarvoor door moest gaan) stond weer achter het huis.

Boelgoed

Zojuist kreeg ik nog een afrekening van een boelgoed in handen van 1897 van Wed. S. Nijdam te Spannum.

De opbrengst van totaal 210 posten was	f 5.804,35
Af: Strijkgeld	f 185,40
Kosten	f 125,13

f 310,53

f 5.493,82

=====

Hoeveel zou thans de kosten bedragen?

Vuil water (het heden)

Wat wij in zee laten wegvloeien verdwijnt niet. Dat is een voor zwemmers en vissers hinderlijk gevolg van de manier waarop het water van onze grote rivier-riolen zich gedraagt wanneer het zich maar slechts met het zeewater, het in de Noordzee uitstroomt. Het mengt komt niet verder dan vijftien kilometer uit de kust. Binnen die smalle strook verplaatst het zich langzaam naar het noorden.

Wat wij bij Hoek van Holland hoopten kwijt te zijn kan enkele weken later, tussen Den Helder en Texel door, de Waddenzee binnenstromen.

Alles wat de Rijn ons brengt volgt die weg, en dat is niet veel goeds.

Buiten de bermen

Voor mij ligt het boek "Buiten de bermen" door Bert Schut, 165 bladzijden, uitgever N.I.B. te Zeist. Ik vind het een pracht boekje. Wie het zich aanschaft, heeft hiervan geen spijt.

Ik ben zo vrij een fragment hieruit op te nemen.

De hoeveelheid stof, die op aarde terecht komen, zijn enorm. Men schat, dat 30 tot 50% van het stof en het gas ontsnappen door de schoorstenen van de huizen, terwijl de rest afkomstig is van fabrieksschoorstenen en het verkeer.

Ongeveer de helft van het stof wordt door onze neus gefilterd, de rest komt in onze longen en leidt tot kanker en bloedziekten. Vooral zwaveldioxyde - 's winters sterker geconcentreerd in de lucht - en koolmonoxyde en speciaal teer en roet zijn schadelijk.

Verschillende ernstige ongevallen, te wijten aan geconcentreerd luchtbederf tengevolge van plaatselijke (valleien) of weersomstandigheden (mist) zijn welbekend. Ook de planten lijden van de verontreinigde lucht. Dat kunt u zien aan de randbomen langs onze grote wegen, aan de beplantingen in de middenbermen en ook aan de plantsoenen in de steden.

Natuurlijk is het meest doeltreffend de oorzaken van het bederf direct te bestrijden: stofvrij maken, filtering van rook, algemene elektrificatie, gasverwarming, afstellen en aanpassen van motoren. Spreiding van industrieën - wat vaak al heel moeilijker is - zou eveneens helpen.

Ook bomen en beplantingen zijn onze bondgenoten.

Berekend is, dat per hectare en per jaar de fijnspar 30, de groveden 35 en de beuk 68 ton stof kan vasthouden.

Ook in vloeibare vorm in de lucht voorkomende stoffen worden door de bladeren van de bomen (metingen o.a. bij iepen en linden) vastgelegd.

Maar als ze nu zelf ook te lijden hebben van roet, stof en uitlaatgassen, zegt u, hoe willen ze ons dan helpen? Daarom wordt op bosbouwproefstations gezocht naar boomsoorten, die niet of minder vatbaar zijn voor luchtverontreiniging.

Men heeft zelfs al resultaten geboekt.

Tolstoi

Tolstoi Lew (Leo) Nicolajewitsj, Russisch schrijver in de jaren 1828-1910.

In de jaren 1851-1856 was hij officier in het leger.

Later woonde hij meestal op zijn landgoed Jasnaja Poljana.

Hij schreef een reeks vertellingen, krijgsherinneringen enz. waarop volgden de grote romans "Oorlog en Vrede" (1865) en "Anna Karemina" (1874).

Ook schreef hij theologische studiën en sociaal-politieke vlugschriften.

Aan onze Middelburgse schutter Van der Veer heeft hij eens een briefje geschreven. Van der Veer had geweigerd zijn schuttersdienst te aanvaarden.

Wanneer wij de welbekende profeet van Rusland, de oude Tolstoi, de man van het nieuwe evangelie van algemene mensenliefde, gelijkheid en vrede, willen benaderen, dan schiedt dit opstel wel tekort.

Maar daat gaat het ook niet om. Het is maar een korte omschrijving van het werk van Tolstoi.

Want wat stond hem zo levendig voor de geest, dat hij zo meesterlijk kon schrijven, vooral in de laatste tijd van zijn leven.

Was het misschien dit, dat hij voor zich zag een nieuwe wereld, een koninkrijk Gods, een vrede-wereld zonder drank, opium, tabak, leger, rechtbank, politie of geweld, ja, zonder Staat, want elke Staat rust op geweld. Diezelfde verbeelding heeft gemaakt dat hij op de afstand, die hem van onze schutterijen scheidt, een held is gaan zien in de mand, als Van der Veer. Onze schutter is hem een symbool geworden van zijn eigen idealen. Of Van der Veer voor een echte vuurvreter bestemd was, die elk ogenblik geroepen kon worden zijn medemens te doden, dan of hij daarvoor niet bestemd was, dit deed er immers niet toe.

De man zou een soldatenpak dragen, met een moodtuig exerceren, leren schieten, leren hoe het best, hoe het vaardigst met een geladen geweer te mikken. Hij zou behoren bij de gewapende macht.

Van der Veer een weigeraar en wilde de wapenrok niet dragen.

Voor de dichter en profeet Tolstoï is deze dienstplichtige niets minder dan een held.

In het boek, dat onder de Franse titel: "Le salut est en vous" in het jaar 1893 te Parijs verscheen, heeft Tolstoï duidelijk genoeg gezegd wat hij bedoelde.

Hij heeft daarin welsprekend gevoelens verdedigd, die eens in ons vaderland door de Doopsgezinden werden gehandhaafd en die misschien nog door een enkele hunner wordt omhelsd.

Dat jonge mannen in de omstandigheden, waarin de maatschappij zich bevindt, eenmaal door die maatschappij tot overheden, soldaten of rechters gemaakt, edelmoedig deze betrekking zouden neerleggen, lijkt hen (Doopsgezinden) teveel gevergd.

Maar Tolstoï schrijft aan het eind van zijn boek "als gij het doet" (namelijk, als gij weigert te gehoorzamen en de eed af te leggen) dan zal dat een heldendaad zijn.

De brief, die Tolstoï aan Van der Veer geschreven heeft, is geheel met deze gevoelens in overeenstemming. De schrijver noemt onze schutter zijn vriend, zijn geestverwand, de voorloper ener hogere beschaving. Hij acht hem alle bewondering waardig.

Studenten, boeren, onderwijzers hebben hier en daar gedaan, als hij en met kordaatheid de gevolgen gedragen. De daad, door onze schutter volbracht, heeft volgens Tolstoï een grote betekenis.

Klein in haar omvang en door een onbeduidend man verricht, is zij niettemin de getuigenis van een groot beginsel.

In elk geval is zij een verwezenlijking van een geliefd ideaal en wij kunnen Tolstoï niet kwalijk nemen dat hij dat uitspreekt en dat hij over de afstand van vele mijlen heen deze broeder de hand drukt.

Dat hij maar een schutter is, wat deert dit?

Misschien weet Tolstoï niet eens dat hij maar een schutter is, zeker weet hij niet wat een Nederlandse schutter is.

Maar hij verheugt zich in de eerste tekenen van wat hij meent de komst van een nieuwe wereld van vrede en geluk.

Wij mogen menen, dat de toepassing ons van de wal in de sloot zouden brengen, toch zijn zijn gedachten verheven en schoon.

Tolstoï de man van edele gevoelens, edelmoedig en hoog karakter en met een goed hart, kloppend voor menschenwaarde en vrede, wars van alle huichelarij, die de wereld, zoals zij thans is, kenmerkt.

BESTUUR N I J D A M S T R A - S T I C H T I N G

Voorzitter : T. Nijdam, Coornhertstraat 12
Leeuwarden. Tel. 05100-22167.
Secretaris penningmeester : C. v.d. Schoot Azn., Toren-
flat 179, Van Lenneplan,
Groningen. Tel. 050-252536.

LEDEN

H. Nijdam-Smit : Boerhavenlaan 113, Groningen.
Tel. 050-253701.
K. Nijdam : Geastwei 24, Oudemirdum.
Tel. 05147-405.
W. Wijnia : De Hietbrink 10, Emmen.
S. Nijdam-Jansma : Fabriciuslaan 85, Drachten.
Tel. 05120-14959.

POSTREKENING : 82.67.24 t.n.v. penningmeester
Nijdamstra-Stichting,
Groningen.

FAMILIEBLAD : "De Nijdamstra-Tynge", lid/
abonnees betalen f 4,25 per
half jaar. Donateurs (leden)
f 2,-- per jaár.

ADMINISTRATIE : S. Nijdam-Jansma, Fabricius-
laan 85, Drachten.
Tel. 05120-14959.

REDACTIE : T. Nijdam, Coornherstraat 12,
Leeuwarden.

BIJ ONBESTELBAARHEID GAARNE RETOUR AAN:
Fabriciuslaan 85, Drachten.

(Zo mogelijk opgave van nieuw adres).